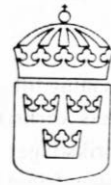

Redogörelse till riksdagen

1989/90:10

Redog.
1989/90:10

Riksdagens revisorers berättelse över granskningen av riksgäldskontorets verksamhet under budgetåret 1988/89

Riksgäldskontoret var t.o.m. den 30 juni 1989 ett verk under riksdagen. Från den 1 juli 1989 är riksgäldskontoret en myndighet under regeringen.

Avseende tid fram till ändringen av huvudmannaskapet åligger det riksdagens revisorer att enligt lagen (1988:46) om revision av riksdagsförvaltningen m.m. utöva extern revision av riksgäldskontoret. Detta uppdrag innefattar att för varje avslutat räkenskapsår granska riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning samt att avge en berättelse till riksdagen över revisionen.

Riksdagens revisorer anmäler härmed sin granskning av riksgäldskontorets verksamhet under budgetåret 1988/89 och avslutar i och med det sitt särskilda externrevisionella uppdrag avseende riksgäldskontoret.

Genomförd granskning

Vid granskningen av riksgäldskontorets räkenskaper och förvaltning för budgetåret 1988/89 har vi liksom tidigare år biträttats av Bohlins Revisionsbyrå AB. Auktoriserade revisorn Per Melin har därvid varit huvudansvarig för granskningen. Resultatet av den har delgetts oss i två rapporter, nämligen en granskningsrapport och en särskild rapport avseende bokslutsgranskningen. Av rapporterna framgår vilken inriktning och omfattning som granskningen haft och de iakttagelser som gjorts (*bilaga*). Vi har också tagit del av fullmäktiges i riksgäldskontoret förvaltningsberättelse för budgetåret 1988/89 samt en rapport över granskningen av riksgäldskontorets bokslut som avgetts av revisionsenheten vid riksgäldskontoret.

Under medverkan av Bohlins revisionsbyrå har vi under budgetåret 1988/89 sökt följa upp att brister som noterades vid granskningen av riksgäldskontorets bokslut för 1987/88 åtgärdats av riksgäldskontoret. De upplysningar som vi härvid inhämtat visar att påpekandena från revisionens sida gett resultat. Kvaliteten på boksluten har successivt förbättrats. Vi noterar att den positiva utvecklingen härvidlag fortsatt. Det fortgående arbetet med förändringar av rutiner och värderingsprinciper har lett till att nu endast ett fåtal problem kvarstår.

De iakttagelser som gjorts vid granskningen av riksgäldskontorets bokslut för och verksamhet under budgetåret 1988/89 har inte gett oss anledning att göra några särskilda uttalanden.

Förslag

Redog. 1989/90:10

Under hänvisning till det anförda får vi såsom externrevisorer avseende riksgäldskontorets verksamhet tillstyrka
att riksdagen beviljar fullmäktige i riksgäldskontoret
ansvarsfrihet för riksgäldskontorets förvaltning under budgetåret
1988/89.

Detta ärende har avgjorts av revisorerna i plenum. I beslutet har deltagit revisorerna Kjell Nilsson (s), Hans Lindblad (fp), Bengt Silfverstrand (s), Anders G Högmark (m), Torsten Karlsson (s), Rune Jonsson (s), Sten-Ove Sundström (s), Per Stenmarck (m), Margit Gennser (m), Ulla Orring (fp), Ulla Johansson (s) och Bengt Kronblad (s).

Vid ärendets slutliga handläggning har vidare närvarit kanslichefen Göran Hagbergh och revisionsdirektören Britt-Marie Holmgren (föredragande).

Stockholm den 29 november 1989

På riksdagens revisorers vägnar

Kjell Nilsson

Britt-Marie Holmgren

Till Riksdagens revisorer

Granskningsrapport för riksgäldskontoret budgetåret 1988/89

Riksdagens revisorer har utsett Bohlins Revisionsbyrå AB att såsom utomstående sakkunnig på externrevisionens område biträda vid granskning av riksdagsförvaltningen i enlighet med bankoutslottets av riksdagen godkända utlåtande nr 63 år 1967.

Vi får härmed avge följande rapport över vår granskning av riksgäldskontorets räkenskaper och förvaltning för budgetåret 1988/89.

Vi har tagit del av riksgäldsfullmäktiges protokoll och riksgäldskontorets årsbokslut för budgetåret 1988/89. Vi har vidare tagit del av revisionsavdelningens granskningsrapporter samt i övrigt bildat oss en uppfattning om de av internrevisionen vidtagna granskningsåtgärderna avseende löpande redovisning och bokslut.

En sammanställning av internrevisionens anteckningar från granskningen av bokslutet har tillställts riksdagens revisorer i separat rapport.

Den av oss utförda granskningen har icke givit anledning till anmärkning.

Stockholm den 22 november 1989

BOHLINS REVISIONSBYRÅ AB

Per Melin

**Rapport avseende granskning av riksgäldskontorets bokslut
budgetåret 1988-07-01-1989-06-30****1 Inledning**

Granskningen av riksgäldskontorets bokslut avseende budgetåret 1988/89 har till övervägande del utförts av riksgäldskontorets internrevisionsavdelning i samråd med Bohlins Revisionsbyrå.

Föreliggande rapport grundar sig i huvudsak på den granskningsrapport som avgivits av riksgäldskontorets internrevisionsavdelning.

De i rapporten nämnda beloppen avser genomgående miljoner kronor, Mkr, där ej annat uttrycklingen anges. Belopp inom parentes avser motsvarande belopp föregående budgetår.

Företrädesvis kommenteras endast avvikelser.

2 Valutakurser

Riksgäldskontorets bokslut har detta år upprättats på grundval av de valutakurser som gäller vid balansdagen, vilket är en viktig principförändring jämfört med föregående år. Valutakursdifferensen, 2 310,6 Mkr, som är positiv, redovisas under rubriken verkskapital.

Jämförelsesiffror med föregående år har ej justerats med hänsyn till den ändrade redovisningsprincipen. Detta förhållande borde enligt vår mening kommenteras i årsredovisningen eller i not till densamma.

3 Bokslutshandlingar

Bokslut har upprättats enligt SFS 1979:1212, 13 §, och består av balansräkning, anslagsredovisning, ekonomisk verksamhetsberättelse samt notapparat. Bokslutsposterna har stämts av mot huvudbok och reskontrabokföring.

Vid internrevisionens avstämning har även detta år noterats differenser för utfallet i kontoklass 2. Differenserna har rättats av riksgäldskontoret under bokslutsarbetet.

Rekommendation

Vi rekommenderar att bokförda belopp i kontoklass 2 stäms av månadsvis under löpande räkenskapsår.

4 Balansräkningen 11,9 (14) Mkr**4.1 Kassa och bank**

	1989	1988
Checkräkning	-	9
Postgirokonton	9,1	2
Kassörernas förskott	2,8	3
	11,9	14

Samtliga konton har stämts av per balansdagen mot kontoutdrag och andra underlag utan anmärkning. Internrevisionen har medverkat vid inventeringen av kassörernas förskott per balansdagen.

Från och med 1989-01-01 har riksgäldskontoret ändrat principer för reglering av checkräkningskontot i riksbanken. Den tidigare upplåningen via statskuldväxlar har ersatts med en kontokredit i riksbanken.

Principförändringen borde enligt vår mening ha omnämnts i not till årsredovisningen.

4.2 Statsverkets checkräkning 575 814 (594 050) Mkr

Avstämningen av statsverkets checkräkning har kontrollerats av internrevisionen utan anmärkning.

4.3 Kortfristiga lån 5 527 (3 665) Mkr

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
Rörliga krediter	1 983	2 009
Löpande krediter	<u>3 544</u>	<u>1 656</u>
	5 527	3 665

Beloppen har kontrollerats genom saldoförfrågan hos respektive berörd myndighet, varvid vissa differenser noterats. Bland större differenser kan nämnas Exportkreditnämnden, 217 Mkr, och Lantmäteriverket, 62 Mkr. De differenser som förelegat har till övervägande del kunnat förklaras.

Differenserna synes i huvudsak bero på två faktorer:

- 1 Berörda myndigheter vet ej vilket belopp som är rätt belopp förrän de upprättat bokslut. När beloppet fastställts, översänds motsvarande redovisning till riksgäldskontoret. Detta kan dröja till en senare tidpunkt än när riksgäldskontorets bokslut fastställts.
- 2 Motpart har använt annan metod för värdering av valuta i bokslutet. (Gäller Exportkreditnämnden)

Beträffande föregående års rekommendation angående RE-systemet har en arbetsgrupp tillsatts som skall se över möjligheterna till retroaktiva bokföringar enligt föregående års rekommendation.

Rekommendation

I likhet med föregående år rekommenderar vi att någon form av löpande avstämning upprättas mellan berörda myndigheter och riksgäldskontoret. Förslagsvis kan denna avstämning ske varje gång likvidskrivelse inkommit.

Riksgäldskontoret fakturerar utlåningsränta respektive betalar ut inlåningsränta halvårsvis i efterskott. Dessa räntor periodiseras ej. Vi rekommenderar att räntor periodiseras i bokslutet.

4.4 Övriga fordringar 2 686 (4,7) Mkr

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
Uppköpta obligationer	2682,8	0,1
Förtida inlösen av premielån	3,2	–
Diverse oredovisade medel	0	3,4
Särskilda utgifter 1986:1	0	1,2
	<u>2 686,0</u>	<u>4,7</u>

Uppköpta obligationer

Posten redovisades föregående år som långfristig fordran.

Revisionsenheten har medverkat vid inventeringen av obligationer i eget förvar.

Innehav av övriga obligationer i depåförvar utomlands har styrkts genom skriftlig bekräftelse.

Riksgäldskontoret har ingen enhetlig metod för att redovisa räntor på uppköpta, utländska obligationer.

Rekommendation

Vi rekommenderar att redovisningen av räntor för uppköpta obligationer blir föremål för översyn samt att därvid särskilt uppmärksammas att såväl periodisering som bokföring skall ske efter enhetliga principer så långt detta är möjligt.

4.5 Förskott 2 288,3 (2 001) Mkr

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
Bankförskott (premievinster, kupong- inlösen m.m.)	2 130,1	1 846
Sparobligationsmedel	146,9	153
Allemansspar	11,3	2
	<u>2 288,3</u>	<u>2 001</u>

Den stora ökningen av bankförskott förklaras av att ett premielån förföll till inlösen 1989-07-03 (måndag). Bankerna har lyft förskott för inlösen under perioden onsdag-torsdag veckan före. Detta medför ränteförluster för riksgäldskontoret.

I likhet med föregående år har förskotten kontrollerats genom saldoförfrågningar. De differenser som förelegat är små jämfört med tidigare år och har utretts av riksgäldskontoret. Bland orsakerna till differenserna kan nämnas att bankerna tillämpar andra redovisningsprinciper än de som tillämpas av riksgäldskontoret.

Riksgäldskontorets revisionsenhet har granskat rutinerna för hantering av bankförskott under räkenskapsåret. Därvid fann man att bankerna ofta är sena med att redovisa erhållna förskott.

Av i balansräkningen upptaget förskott för sparobligationer på 146,9 Mkr avser 21,7 Mkr redovisade, ej godkända sparobligationer. En betydande del avser inlösen via Sparbankernas Bank. I november 1989 kvarstår ca 10 Mkr redovisade, ej godkända sparobligationer från januari 1989 och framåt.

Rekommendation

Vi rekommenderar att riksgäldskontoret ser över rutinerna vid bankernas uttag av förskott. Principen bör vara att bankerna inte skall kunna erhålla ränteförmåner på grund av förtida uttag av förskott eller eftersläpande redovisningar av desamma.

Vidare rekommenderar vi att riksgäldskontoret snabbar upp rutinen för utredning av sparobligationer. I princip bör inga redovisade, ej godkända lösenbelopp kvarstå i boksluten.

4.6 Infriade garantier 3,5 (3,5) Mkr

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
Fordran på garantitagare	2 843,7	1 964,5
Skuld till statsverket	-2 840,2	-1 961,0
	3,5	3,5

Fordran på garantitagare avser nominellt belopp.

Rekommendation

I likhet med föregående år rekommenderar vi att redovisningsprinciperna för infriade garantier ses över. Fordringar och skulder skall enligt vår mening bruttoredovisas i balansräkningen.

4.7 Långfristiga fordringar 3 610 (3 757) Mkr

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
Uppköpta obligationer	0	1 471
Fordran skuldbytesavtal	0	161
Investeringslån till affärsverken	3 575	2 089
Förlag till statsverket	27	27
Förlagslån till Swedair AB	8	8
Garantimedel Österrike	0	1
	3 610	3 757

Uppköpta obligationer har kommenterats under punkt 4.4.

Fordringar och skulder avseende skuldbytesavtal redovisas detta år under långfristiga skulder.

Investeringslån till affärsverken har kontrollerats genom saldotsförfrågning utan anmärkning.

4.8 Leverantörskulder 2 (30) Mkr

Redog. 1989/90:10

Underbilaga

Vid granskning av periodisering har noterats att fakturor avseende budgetåret 1988/89 på ca 3 Mkr kostnadsförts på budgetåret 1989/90.

Rekommendation

Vi rekommenderar att riksgäldskontoret inför rutiner för periodiseringskontroll av leverantörfakturor.

4.9 Övriga kortfristiga skulder 2 272 (5 815) Mkr

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
Skuld terminskontrakt	1 900	-
Fordran terminskontrakt	-1 946	-
Förfallna vinster	884	955
Förfallna obligationer	709	2 656
Ramackord Zenith	728	728
Ramackord Uddevalla Shipping	-	1 477
Diverse	<u>- 3</u>	<u>- 1</u>
	2 272	5 815

Terminskontrakt nettoredovisas till balansdagskurs.

I förfallna vinster ingår ca 50 Mkr som avser ej godkända redovisningar. Ca 30 Mkr av dessa härrör från slutet av 1988.

Enligt vår mening är det otillfredsställande att belopp i denna storleksordning inte åtgärdats snabbare.

Ramackordet avseende Uddevalla Shipping AB har reglerats mot statsbudgeten.

Under rubriken diverse redovisas förfallna obligationskuponger till ett värde av -3,8 Mkr (fordran). Detta belopp har ökat med 2,0 Mkr från föregående bokslut. Vi har inte erhållit någon förklaring till detta.

Rekommendation

Vi rekommenderar att skulder/fordringar för terminskontrakt redovisas brutto i balansräkningen samt att ovan nämnda poster avseende förfallna vinster och förfallna obligationskuponger utreds skyndsamt.

4.10 Långfristiga skulder i övrigt 240 (-) Mkr

Skulder skuldbytesavtal	32 706
Fordringar skuldbytesavtal	-32 454
Skulder terminskontrakt	289
Fordringar terminskontrakt	<u>- 301</u>
	240

Fordringar och skulder avseende skuldbytesavtal samt terminskontrakt är nettoredovisade till balansdagskurs.

Rekommendation

Redog. 1989/90:10

Vi rekommenderar att rutinerna för redovisning av skuldbytesavtal och terminkontrakt ses över.

Underbilaga

4.11 Statsskulden 589 709 (597 621) Mkr

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
Lån i svenska kronor	486 106	487 497
Lån i utländsk valuta	<u>103 603</u>	<u>110 124</u>
	589 709	597 621

Posten lån i utländsk valuta redovisas detta år till balansdagskurs. Jämförelsesiffrorna har ej omräknats enligt årets redovisningsprinciper. Detta borde ha kommenterats i not till bokslutet.

Räntor avseende långfristiga skulder har ej periodiserats i bokslutet.

Utlånslåneenheten har en manuell redovisning avseende vissa lånetransaktioner. Denna är enligt internrevisionen svår att överblicka.

Rekommendation

Vi rekommenderar att samtliga räntor periodiseras.

5 Ansvarsförbindelse

Ansvarsförbindelse bör specificeras i not eller bilaga till bokslutet.

6 Övriga noteringar

Kvaliteten på årets bokslut har klart förbättrats jämfört med tidigare års bokslut.

Vissa problem av mera principiell karaktär återstår emellertid att åtgärda, bl.a. följande.

- 1 Övergång till bokföringsmässig metod vad avser redovisning av intäkts- och kostnadsräntor. Samtliga räntor bör periodiseras.
- 2 Utredning av bokföringen av de basuppgifter som ligger till grund för valutaomvärderingen i bokslutet.
- 3 Utredning av vilken enhet som skall ha huvudansvar för att redovisade fordringar och skulder blir korrekta i bokslutet. För varje balanspost bör huvudansvarig utses.

Stockholm den 20 november 1989

BOHLINS REVISIONSBYRÅ AB

Per Melin

Nils-Erik Hagsten

